

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Egy évre	6 korona — fillér
Félévre	3 " —
Negyedévre	1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.	
Egyes szám ára 20 fillér	

Felolós szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb a „Pázmány-sajtó” czimére küldendők, (Deák-tér 19 szám)
Hirdetések jutányos árban vételnek fel
Nyitlatter sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

A két évi szolgálati idő.

A bécsi politikai köröket mindig jellemezte a merevség, a conservativizmus, a viszonyoknak hibás mérlegelése és az új eszméktől való idegenkedés. Ami pedig az ő önző irányzatukkal, elfogult nézeteikkel meg nem fért, sötét terveiket akadályozta, azt minden áron kiirtani iparkodtak. Gyakran vallott ugyan szégyent politikájuk, sokszor érte vereség fegyvereiket, sokszor már magát Bécsét is lángba borították, de ők nem tanultak és nem feledtek. Ami hadügyminiszterünk ennek az iskolának a növendéke, magán viseli ama szellem bélyegét árnyoldalaival együtt.

Nem csoda tehát, hogy midőn a sajtóban, a delegációban szóba hozták, ajánlották, sürgették a két évi katonai szolgálati időt, ő arról tudni sem akar. Am, az ilyen politika nem sokáig tarthatja fenn magát; érveit halomra dönti a józan ész s elsöpri a nemzeti önfentartási ösztön hatalmas megnyilatkozása. A magyar közvéleménnyel szemben azért ragaszkodik makacsul a hadügyminiszter a három évi szolgálati időhöz, mert szerinte ennyire szükség van a hadi kiképzés és a fegyelem érdekében. Am, hogy az első érv mitsem bizonyít, annak illusztrálására utalunk a honvédségre. Itt csak két év a szolgálati idő s mégis katonáink mindig fényesen megállották helyüket az eddigi nagy hadgyakorlatokon. Ha fordultak elő nagyobb hibák, azokat rendszeren a közös hadseregbeli csapatok követték el.

Ne feledjük azt sem, hogy az általános tankötelezettség mindjobban megvalósul, a népiskolák száma, azoknak színvonala gyorsan emelkedik, a képzés alá kerülő anyag folyton értelmesebb, a katonai gyakorlatok alapjait elsajátítja a közlegénység legnagyobb része már az iskolában, miért ne lehetne ezekkel rövidebb idő alatt eredményt felmutatni, mint a 15 év előtt kevésbé értelmes egyedekkel.

Ami a fegyelmet illeti, arra is teljesen elég a két év, kitűnik ez nemesak az analógiából, a honvéd-

ségnél észlelhető fegyvelmezetségből, de abból a szomorú tényből is, hogy a legtöbb rendetlenséget, fegyvelmezetséget éppen a 3. évben csinálják a legények különösen, ha 2 év alatt nem kapnak valami sarzsit.

Az ilyenek előtt a velök egy szolgálati időt töltő főúr, vagy káplár szava nagyon kevés tekintéllyel bír.

Az a harmadik év éppen arra jó, hogy a baka kitanulja mindazon fogásokat, melyek segítségével a szolgálat komoly oldalát elkerülje s hogy elsajátítsa azokat a módokat, a melyekkel a kaszárnyából az éj leple alatt könnyebben kiszökhet. Ebben az évben kérnek legtöbb „Urlaubot” és ebben az évben kapják a legtöbbet a ragályos betegségeket, a melyekkel megméltelyezik később családjukat, illetőleg több generációt.

Sok böcsész továbbá azt állítja, hogy a katonai szolgálati megkönnyítése jótékony hatással van az emberi test kifejlődésére is. Két év alatt czélszerű vezetéssel egy bennszülött négerből is jó katonát lehet nevelni, hogy ne lehetne akkor egy közös hadseregbeli emberből! Ne ragaszkodják tehát csökönnyösen a miniszter ur. a három évhez, hanem inkább reformálja a mai nehézkes kiképzési rendszert. Mennyi leköltött munkaerőt nyerne vissza a nemzet a 2 évi kiképzés mellett! Mennyit szaporodna a nemzeti vagyon, ha az ifju legszebb idejében dolgozhatna családjának! Nem kellene nőket, gyermekeket alkalmazni a mezőgazdaságnál, a gyárakban, mint most, midőn a gyermek a korai munka miatt nem fejlődhet, a nő nem élhet hivatásának.

Végre mily sok tehertől lenne megkímélve a lakosság! A türehtelen nagy adó elviszi a földmives, az iparos feje alól a párnát, vándorbotot kényszerít a szegény felvidéki kezébe. És ennek az adónak éppen legnagyobb részét a katonai költségek nyelik el. Egy harmadrészzel kevesebbe kerülne egy-egy ember, ha két év volna a szolgálat, pedig egy-egy ember legalább 400 frtjába van az államnak évenként. Azt a

négy vagy 5 millió koronát mire kidobni, mikor égető szüksége van reá a nemzetnek!

Mentül jobban ragaszkodnak tehát bizonyos katonai körök a 3 évi szolgálati időhöz, a nemzetnek annál sürögősebben kell követelni annak leszállítását. Egy nemzet akaratának előbb-utóbb győznie kell!

Városi közgyűlés.

Törvényhatósági bizottságunk gróf *Hugonnai Béla* főispán elnöklése mellett két közgyűlést tartott tegnapelőtt délután. Az első egy rendkívüli közgyűlés volt, melyben a *Tóth Györgyné* tulajdonát képező ingatlan birtokot vásárolták meg 4000 koronáért. A beterveztett szerződést egyhangulag, a névszerinti szavazás mellőzésével, fogadták el, úgy, hogy a bizottsági tagok neveit felolvastották tekintették. A közgyűlés ezen határozatát, mely azonnal hitelesítettnek jelentetett ki, közérdekű voltánál 15 napi közszemlére teszik ki s jóváhagyás végett felterjesztik a helyügyminiszterhez.

A rendes közgyűlés előtt *Pap Góza* polgármester két interpellációra adta meg a választ. Az első interpellációt, az állatvásártérnek a németi oldalra leendő elhelyezése tárgyában, *Csomas Imre* bizottsági tag irásában adta be.

A polgármester válasza az interpellációra az volt, hogy a tanács az állatvásártérnek a németi oldalra való áthelyezésével igenis foglalkozott. A gazdasági tanácsos meg is bizatott, hogy az államvasutak rakodójához közel alkalmas területet jelöljön ki e célra s a tulajdonosokkal kösse meg az egyezséget.

Az egyes birtokosokkal meg is kötötte az eladási szerződést, de a vételár a szerződésben oly nagy összegben van feltüntetve, hogy a parcellánként kijelölt terület megvásárlásába a város nem mehet bele. Ebben az ügyben megindítja újra az eljárást s erről jelentését a közgyűlés elé fogja terjeszteni. A választ tudomásul vették.

A második interpellációt *dr. Törseök Károly* nyújtotta be az ebadó szedésének megszüntetése tárgyában. Az ebadóból interpelláló szerint nem jön be annyi jövedelem, mely a kezelést, behajtást s a szükséges nyomtatványok árát fedezné. Zaklatásnak tekinti ezen adó szedését s kéri: szándékozik-e a polgármester ezen zaklatástól a közönséget megszabadítani.

A polgármester az állategészségügyről

Tényleg csak

INGLIK JÓZSEF szabó-üzletében szerezhetjük be **hazai gyártmányu** gyapju-szővetből csinosan kiállított, **legjobb szabásu tavaszi felöltőinket** és **öltönyeinket**, hol **papi öltönyök** és **reverendák** a legszebb kivitelben készülnek. Készít **sikkos szabásu** mindennemű **egyenruhákat**, raktáron tart mindennemű egyenruházati cikket. Szatmár, Deák-tér, Városház épület.

szóló törvény megfelelő szakaszának felolvasásával adta meg válaszáat az interpellációra. A felolvasott törvényszakasz szerint nincs jogában az ebadót megszüntetni. Nem áll az, hogy az ebadóból a városnak nem volna jövedelme. Nincs annyi, mint amennyi elő van irányozva; de évenként a 400 koronát meghaladja. A közgyűlés a választ tudomásul vette.

A polgármester havi jelentésének felolvasásával kezdetét vette a napirend tárgyalása.

A jelentés tudomására adta a közgyűlésnek, hogy a június havi közgyűlésre elhatározott főjegyzői s esetleg az előlépés által megüresedő tiszti állások betöltését a napirend tárgyai közé nem lehetett fölvenni, mert a polgármesterválasztást dr. Törseök bizottsági tag megfellebbezte, s ebben az ügyben a közgazgatási bíróság még nem hozta meg határozatát. A város anyagi hozzájárulásával épült f-gyarmati és n-bánya-zsibói vasutak forgalma napról-napra emelkedőben van. Az elsőbbségi részvények azonban még csekély jövedelmet hoznak. Ezen jövedelem az előbbinél 2.5%, az utóbbinál 0.85%. A polgármesterek gyűlésén városunkat Pap Géza polgármester képviselte. Ezen gyűlésnek legfontosabb határozata az volt, hogy az állam érdekében tett szolgálatokért egy nagy küldöttség által megfelelő kárpótlást fognak kérni a kormányhatóságtól. A központi állami iskola telkéül újabban a Kolozsvári és Komka-féle telkek vannak kiszemelve. Ha ezen telkek megvásárlásához a közoktatásügyi kormány hozzájárul, itt építik fel a központi áll. iskolát. A másik két telket Meszlényi Gyula püspök ő méltósága venné át ugyanazon összegért, melybe az a városnak került.

A Láng Lajos kereskedelemügyi miniszterre történt kineveztetését tudató kormányhatósági leiratot tudomásul vette a közgyűlés s egyben elhatározta, hogy kineveztetése alkalmából felirathat fogja üdvözölni.

A II. osztályú pénztartászi állásra három pályázó közül Losonezi Károlyt választották meg. A kijelölő-bizottság első helyen Fűrész Pált, második helyen Dóri Lászlót, harmadik helyen Losonezi Károlyt jelölte.

Az első helyen jelölt egy szavazatot sem kapott. Dórire 20, Losonezira 38 szavazat esett s így 18 többséggel az övé lett a győzelem. Hivatalos esküjét a tegnapi tartott tanácsülésben tette le.

A Pannonia csillárfelszerelési költségére, melyet a tervezők a költségvetésből kihagytak, úgy okoskodván, hogy arról majd a bérlő fog gondoskodni, 14188 K. 67 f. fedezetéről kell a városnak gondoskodnia, mert a bérlő a csillárok beszerzésébe nem ment bele, hanem e helyett 2000 koronával nagyobb évi bérösszeget ajánlott a városnak. Ezen ajánlatot a város elfogadta s most a csillárok költségeit is ő viseli. Ezen költségére a közgyűlés az igazságügyi alpból még fennmaradó összeget jelölte ki, azon összeggel együtt, melyet a villamos huzalok bevezetésénél takarítottak meg.

A II. nagyalföldi transversális közút költségeihez a törvény által nyújtott kedvezmény levonásával 16000 koronát szavazott meg a közgyűlés, úgy azonban, hogy a városunk határát érintő ezen utvonat a vámszedési körbe bevonható legyen. Ezen hozzájárulási összeget nem évi részletekben, hanem egyszerre fogják fizetni.

A darvas-mohai erdőéri lakások kibővítésére 770 koronát szavaztak meg az erdő-jövedelemből.

A honvéd-utcai sorompóház építésére 2000 koronát engedélyezett a közgyűlés. Az új épület 300 méterrel kijebb, a darai és daróczyi mellett lesz elhelyezve.

A törvényhatósági közutak hálózatán azt a módosítást tette a közgyűlés, hogy azon utakat, melyek közforgalmat nem képeznek, az utahálózatból törölte; ellenben a szatmár-hegy lippai utat a hálózatba fölvette.

Pozsony szab. kir. város átiratát az új választási törvény megalkotása iránt tudomásul vették s hasonszemléű felirattal támogatják.

Léber Antal főerdésznek 6 heti, Hajdu K. fogalmazónak egy havi, Békéssy Géza árv. ülnöknek 5 heti, dr. Török I tvánnak 5 heti, Fodor György leváltárosnak 6 heti, Pethő György gazd. tanácsosnak 5 heti, Dudás Ferencz erdőőrnek 4 heti és Gyurkán Ignác sokszorosító gépszolgának 3 heti szabadságot engedélyezett a közgyűlés, mely ezzel véget is ért.

Emlébeszéd. *)

Tisztelt Közgyűlés!

Még most is hatása alatt állok ama veszteség fájdalmának, amely Lengyel Géza orvosdoktornak ez év április hó 25-én bekövetkezett halálával tisztelőinek mérhetlen seregét, városunk és messze vidékének társadalmát és a mi Irodalmi Körünket sújtotta. Sőt e pillanatokban, mikor Irodalmi Körünk megbizásából jobb hazába költözött alelnökünk felett kegyeletes szokásunk szerint emlékeszédet kell tartanom, erősebben markol a fájdalom szívembe, mint egyébkor. Mert a pálya, melyről szólanom kell, amilyen szerénynek maradt, épen olyan nemes volt, épen olyan példaadó volt; annál maradandóbb, annál nagyobb tehát a veszteség, melynek fájdalmát talán jobban jelezne a némaság, a megilletődés alázatos könyűje.

Ámde, tisztelt Közgyűlés, fájdalomunknak némaságát megtöri, a megilletődés könyűit felszárítja, az én lelkemet megemeli az a nemesítő tudat, hogy Irodalmi Körünk, mikor mai közgyűlésén megszólaltatja veszteségének fájdalmát, evvel a tetteivel talán egyedül, mindenestre azonban legelőször emel emléket nagy emberének ama társaságok közül, melyekhez Lengyel Géza dr., míg közöttünk élt, tartozott.

Ugy érzem, tisztelt Közgyűlés, ez a kegyeletes megemlékezés részünkről kötelesség is. Tővében, gyökerében keresztény jellemünk követeli, hogy ne csak a méltóságok előtt nyissuk meg a dícséretnek forrásait, hanem azoknak az igazán nagy, mert szerény, alakoknak is megköszönjük az elismerés vallomásait, akik mesteri voltak annak, miként lehet és keli rejtegetni, a világ előtt szinte elveszíteni a lélek erejét, nagyságát nagyobb célokért vagy jobban eső okok miatt. Ha most ez a kötelesség feladatommá válik, megkönnyíti azt nekem ugyanazon keresztény gondolkodás. Ez az elhunytak emlékezeténél nem a hiúságos dícsérgetést keresi, nem is az élők hiúságát akarja megnövelni; távol legyen hát az én szavaimban minden túlzás, mely héroszt mutatna ott, ahol csalhatatlanabb értékével csak az igazi emberi jószág, fennkölttség, a nazianzi sz. Gergely személyes nemessége tündöklék elénk. Viszont pedig a keresztény gondolkodás halottjainknak

*) Tartotta a Szatmáregyházmezei Irodalmi Kör közgyűlésén dr. Wolkenberg Alajos theol. tanár a kör elhunyt világi alelnöke, dr. Lengyel Géza felett.

emlékezeténél oda irányítja tekintetünket, ahol Istennek titokteljes végzései és a igazsága kezdődnek; ahol a hit üli diadalát, ahol szent reménységeink válnak valóra és a szeretet ünnepel örök diadallal. Azért a keresztény gyásznak és kegyeletes emlékezésnek hordozója az igazság, melyet mindenféle ítélgetés ellen megvédeni, nyilvánosan kitérni méltó feladat, különösen ott, ahol az evangéliumban említett rejtett kincsről kell féltővönni a leplet.

* * *

Tisztelt Közgyűlés!

Az embernek erkölcsi valója a mindennapi életnek finom szálaiból alakul. Hogyan szövődik, mely behatások voltak elhatározók fejlődésére, megmondani még meglelt gondolkodással sem tudják sokan. Vajjon, mint sokaknál, a bűvös-bájos gyermekkor játékaival vagy komolyabb fogadkozásai közül születik-e meg életutunknak iránya; vagy az ifju szív pezsgésénél villan elénk a hivatás és alakulnak ki a vezető elvek; vagy egyenesen a férfilelek komolyságára van szükség, hogy megtaláljuk az élet utvesztőjének Ariadne-fonalát és hogy el ne veszítsük azt többé, ki tudná megmondani? Ez nehéz kérdés és a helyett, hogy fejtegetnők, mondjuk ki: boldog az, a ki jókor megtalálta az irányt, melyben haladjon, az elveket, melyek vezessék a nemes gondolatokat, melyek gyönyörködtessék.

A Lengyel Géza dr. lelkének fegyelmezettsége, műveltsége, a kötelességeihez való törhetlen ragaszkodás, mely mindnyájunknak tiszteletét, itt-ott bámulását vivta ki, azt mutatják nekem, hogy ő nagyon korán találta meg életének vezérlő elveit, nemesítő nagy gondolatait. Miértne? A szülei háznak megvoltak a maga tiszta örömei a felnövő gyermekekben, az öntudatos keresztény gondolkodás és életben, és már kezdődtek fájdalmai is az édes atya, a családfő szenvedéseiben. Amaz örömök, különösen a vallás nyújtotta örömök, melynek törvényeit abban a családban hűen őrizték és meg nem szegték, a keresztény érzés, az életkedv, reménységek, nemes vágyak termékeny magvait hintették Lengyel Zakar és Ábrahám Rebekka másodszületett fiának tanulékony lelkébe; a szenvedések pedig megnyitották a gyermekifju szemét és acélozták akaratát arra, hogy szorgalmával, tanultságával egykor mindazt a sok szenvedést kárpótolja a családnak, az édes anyának, melyeket ennek mártír-lelke férjének, a családanyának tizenhat évig tartó betegsége alatt átszenvedett.

Tisztelt Közgyűlés! Amilyen kiesinyes volna boldogult alelnökünk gyermek és ifju éveiből anekdotákat mondani itt, épen olyan fontos a Lengyel Géza dr. édes anyjáról szólni. Mert anyja nélkül fiát, anyjának szelleme nélkül a fiúnak pályafutását senki sem látja tisztán, senki sem érti. Egyébként mi mindnyájan jól ismertük ezt az erős lelkű, okos asszonyt, ezt az irgalmas szívű, gyöngéd, kifogástalan vallásosságu matrónát. Hogy amint gyöngédségét szerették, úgy okossága előtt, hajlíthatlan akarata előtt, ha talán nem is értettek avval egyet, mindig engedelmes-séggel hajoltak meg fiai, unokái, a család, melynek feje volt, ki ne tudná? Hogy legkésőbb aggkoráig megőrizte lelkének nemes nagy tulajdonait, mindnyájan láttuk. És következtessük belőle, milyen lehetett mint fiatal anya, mikor az anyák lekesedett buzgóságával készítette fiainak jövendő pályáját! Itt megvolt minden szeretet és gyön-

géség, de nem volt semmi elnézés; odaadással, a munkára való szoktatás kemény eszközével, életének nagy példájával nevelt ő. Az Isten módott is adott hozzá és mind-ebből érthető, hogy Lengyel Géiza későbbi nagy műveltségének széles alapjait itt kapta, a szülői szárnyak, a szülői gondos nevelés alatt. Vidám, ügyes gyermek volt, így beszélnek; a primus eminens diáksága idején, így írják. Tegyük hozzá, hogy már ez időben nyelveket tanul eredményesen és a művészetre hajló lelke is megkapja a maga kellő táplálékát. Az erkölcsi tőke pedig, melylyel a világba indul, hamisítatlanul, csonkítatlanul az édes anya szelleme: a vallásos érzés, a munkálkodni vágyó erős akarat.

Még nem volt tizenhat éves Lengyel Géiza, mikor Bécsbe vitte atyja orvostan hallgatónak. Kevésbé ismerték, kevésre becsülték abban az időben a magyarokat Bécsben. Lengyel Géiza mégis feltűnt; az orvoskar dékánja, miután végigmérte szemével a vékony gyermekifjút, tiszta eminens érettségi bizonyítványára célozva, vállait veregette: nagyon derék, nagyon derék fiatal barátom! Nagy volt a szerencséje Lengyel Géizának egész életében, mondják, pályája kezdetén is. Talán igaz, de ne írjunk mindent ennek a szerencsének érdeméül Lengyel Géiza után nem járt a szerencse, ő nem kereste azt, hanem megérdemelte. Takarékos volt medikus korában is, mint egész életében. Utóbb a megszokás és okosság igazolta ezt, medikus korában pedig az a körülmény, hogy ritkább lett a garas, a zsebpénz édes atyjának ágybadóltával. Sohasem szerette a szertelen mulatságokat; gyöngye volt ezekre alkata, egészsége, így beszélnek volt társai, akik azonban egyuttalannak a vaserőnek istanui voltak, melylyel Lengyel Géiza a tanulást, a kórtermekben való foglalkozást, a más irányú önképzés munkáit bírta. Eközben világhírű professzorai: Oppolzer János, Dumreicher báró és segédje Mosetiq dr., Hebra Ferdinánd, Spaeth és Skoda József atyai barátságukba fogadják. Az egyik asszisztensül hívja maga mellé; a másiknak révén és áldott emlékezetű Biró Lászlónk közbenjárása, jóllehet magyar fiú, könnyen első lesz ama tizenkettő között, akiket két évenként a műtői tanfolyamra felvesznek: Spaeth, a szülész pedig minden áron Bécsben őhajtja megtartani az 1866-ban orvosi, 1868-ban műtői oklevelet nyert doktort. A harc erős volt. Mert egy huszonhárom éves fiatal embernek, akit az idegenben tanárai, társai minden elismeréssel, tapsokkal ünnepelnek készütségeért, a megsokszorozott talentumokért, ki mondja meg, mit nem ígér reménykedő lelke akkor, mikor a pálya olyan keesegtető ígéretekkel, olyan verőfényesen nyílik előtte? Másrészt haza vágyott, ahol melegebb a tűzhely, édesebb az otthon; ahol nagybeteg atyja, reménykedő édes anyja nagynehezen várja. Nem határozott; utazni ment Mesetiq dral kórházak tanulmányozására. Párisban félév, másutt: Németországban, Svájcban, Olaszországban hetek, hónapok szemlélődése, tapasztalása oltogatja tudnivágyó lelke szomját. Rómában megpihenni látszik. Gyermekségének éppen megtartott, nemesen ápolt hite szinte felforr szívében a kereszténység két évezredes emlékeinek látásán és vallásos lelkesedése, melyet abból merít, hogy a pápát az ezer vihar tépte nagy IX. Püst még a régi dicsőség magaslatán szemléli, ki nem alszik többé. Bécs már nem vonzza; visszamegy, de odahagyja, vissza se tér többé.

Lengyel Géiza 1845. december 2-án

született: 1869-ben, mikorvég legesen visszatért Szatmárra, 24 éves férfi volt. Megkezdte működését mint orvos, mint a társadalom előkelő embere. Hódít tudományával, hódít műveltségével, szeretetreméltó modorával, szellemességével. És ebből a megszokott, meghódított, megszeretett körből, nincs hatalom, mely őt kiriaszsa. A honvédség szervezésekor ezredorvossá nevezik ki, később törzsorvossá lesz; áthelyezik Szegedre, Lugosra, Pécsre. Csak kevés ideig kellene szolgálnia a vidéken, mert már ki van szemelve arra, hogy a honvédelmi minisztérium egészségügyi osztályába hívják be vezető embernek. Ime nyílik a sokat emlegetett karriére, de Lengyel Géiza drnak sehol sines maradása. Visszatér Szatmárra, áldozatok árán is és itthon marad. Vajjon miért? Ma már mindenki tudja: az édes anyjáiért, testvéreinek családjáiért. Ezeknek odaadó szeretete állandó törvénye életének, még akkor is, mikor finom lelke himesebb érzésekkel telik el. . . Milyen kár, tisztelt Közgyűlés, hogy a való nehezebben épül ki, mint ahogy legédesebb álmunk születnek.

Tisztelt Közgyűlés! Mi mindnyájan tudjuk, hogy volt egy idő Szatmárnak társadalmi életében, mikor Lengyel Géiza dr. szellemével, tapasztalt eszével, vidám szíve, kedvével a vezetők vezetője volt. Nála nélkül nem volt hangverseny, művésztély, társadalmi ünnep vagy komoly vállalkozás. Ha szükség volt rá, később sem vonta ki magát soha ezekből; amiről híres volt mindig úgy a mi körünkben, mint magasabb rangú, főúri ismerősei és barátai között, azt mindvégig megtartotta: szellemes társalgó volt hatás keresése nélkül, kiváló szónok fitogtatás nélkül. Mert igazabban mondjuk, hogy ha beszédei közben idegen szerzőktől és idegen nyelvű, egyébként mindig talpraesetten, idézett, ez onnan származott, hogy ráért folytonosan olvasni idegen műveket is, nem pedig tudakosságból. Mert hogy többet tudott, mint mutatni szeretett, ezt nem kell bizonyítani. — Évek multával mást tért talált a társadalmi munkában tevékeny szelleme. Gazdálkodott szerzett birtokain, pénzintézeteknél vitt vezető szerepet, mindenütt avatottsággal, meg nem lankadt buzgósággal.

Ez a buzgóság párosulva az orvos egyéb adományaival, hűséggel és türelemmel, alapos tudományaival, és bizalmat gerjesztő bánásmóddal betegek iránt jelzi a Lengyel Géiza dr. orvosi működését is. Talán nem kell mondanom, hogy őt fiatal éveitől kezdve egészen élete végéig sokan keresték orvosi tanácsért, magánosok és testületek, sokan hívták gyógykezelésre helyben és messze vidéken is. Előkelők és szegények. Nem tett különbséget köztük; minden betegét tiszta érzéssel, őszinte tanácsal, hathatós észrevételekkel, lankadatlan buzgósággal szolgálta. A szegényeket pedig díj nélkül kezelte; napi idejének 2—3 órájában ezeket vizsgálta, gyógyította, amint sokan tudják velem együtt. Orvosuk volt évtizedeken át a mi szatmári katolikus tan- és nevelő intézetünknek. Mindenütt buzgó készséggel foglalkozott; tanusítom, mert tanuja voltam, hogy súlyosabb esetekben megkettőztette buzgóságát és külön tanulmányt szentelt a bajnak. Az irgalmas nénék házába nem lépett be és onnan nem távozott, mint maga vallotta, a nélkül, hogy erősödést ne nyert volna keresztény hite, vallásos érzése. Éppen egy héttel halála előtt látogatott meg egy haldokló irgalmas nénét és akkor este mondta övéi, barátai előtt: „én már csak egy kegyel-

met kérek az élet és halál Urától, hogy én is olyan készen, olyan hittel, olyan megnyugvással fogadhassam a halált, mint ezek a jó nénék várják, üdvözlük azt.“ Megadta az Isten neki ezt a kegyelmet.

Tisztelt Közgyűlés! A Lengyel Géiza dr. vallásos életére nem tulságos dicséret, a melyet mondok. Isten félelme volt a kalauza, imádság a foglalkozása, a kötelesség lelke forró vágya, olthatatlan szomja, az ég a reménysége. Minden hívő, minden igaz keresztényről el kell ezt mondani, de a mi boldogult alelnökünkben az a vonás, hogy vallásos ember volt mély, erős keresztény és katolikus meggyőződéssel és hogy hitét anyaszentegyháza prancsai szerint állandóan gyakorolta is, a legkarakterisztikusabb. Ha minden jó érzésű embert megnyugvással tölt el, hogy hívő keresztényeket láthat épen orvosok között, akik olyan közel járnak az élet és halál nagy titkaihoz, akiket olyan könnyen sodor a hitetlen anyagelviség kavargó áradatába; ha egészen a lelkesedésig emeli lelkünket az olyan keresztény élet, mindennekfelett pedig az olyan keresztény halál, aminőnek példáját az imént bámultuk egy tudós magyar orvos-professzorban; ha a bajor orvosok dicsősége, Nussbaum dr. megvallotta, hogy minden nehezebb műtete előtt szent misét hallgatott és hogy legjobb gondolatai, felfedező eszméi a bölcsesség székeinek, a boldogságos Szűznek oltára előtt elmélkedés közben születtek: akkor, tisztelt Közgyűlés, Lengyel Géiza drt egész embernek mutatja, minden becslésre méltóvá teszi az a tény, hogy évenként többször gyónt és áldozott; hogy ezek a napok, különösen míg édes anyja élt, ünnepnapjai voltak egész házában; hogy naponta a templomban volt, szent misét hallgatott, minden megalázódással forrón imádkozott, úgy, hogy akik őt a jókor reggeli órákban keresték, egyenesen a templomba mentek utána, mert vallásossága, vallásos szokásai közmondásosakká váltak Szatmáron.

Nyilvánosabb ter arra, hogy vallásos meggyőződését megvallja, tanúsítsa, csak ritkán nyílt előtte; ilyenkor nem is késett a vallomással és magán körben tette az nagyon sokszor, mindig teljes nyíltsággal, objektív igazságérzettel. Tanul hívom e részben Irodalmi Körünknek néhány tagját. Mondják meg, nem volt-e a legteljesebb hivallás az a beszéd, melyet két héttel halála előtt az Irodalmi Kör tagjainak bizalmas értekezletén mondott boldogult alelnökünk? Az anyaszentegyház iránt való feltétlen hódolatáról és engedelmességéről, az Isten felkent szolgálói iránt való tiszteletéről szólott.

Ennek a halálba induló nagy embernek ez volt a Credója. A mi következett, az ennek a Credónak, ennek a megtartott, nemesen ápolt hitnek természetes, de fölemelő következtetése, a Lengyel Géiza dr. vallásos életének malasztos jutalma. Régtől fogva mindenféle és sok szenvedés figyelmeztette őt arra, hogy legutolsó vívódására gondoljon; különben pedig megtetszett alakján, kiértett szavából, bár munkálkodó ereje és buzgósága fogytig kitartott, hogy hosszú életet nem várhat, nem is remél. Mikor aztán más még nem is sejtette, ő már közeledni érezte a halált. Sokszor szembe nézett vele, most sem rettegte. Nem találta sem kegyetlennek, sem kérlelhetetlennek, ellőnközőleg karját nyújtotta feléje, zugolódás nélkül nyújtotta neki, ami testéből még megmaradt és maga mutatja neki a helyet, ahová utolsó csapását mérnie kell. Mint aki egész életében jól is-

merte a természetet, ezt a kegyetlen uszorást, mely őt is nagyon sok jóhoz juttatta, most pedig arra les, hogy mindenéből kifoszsza! Mint akit esze és nem a nyugtalanság, saját vágya, nem az erőszak, nem a láz, de Isten vezetett a halál gondolatára! Valóban megdicsőülni készülő lelked elé állott az Isten. Te tudtad, mivel tartozol Neki és te megmutattad, mivel tartozik Neki minden ember. Ott lebegett körültedd a te jámbor, imádságos édes anyádnak a szelleme, hogy akitől élni tanultál, annak emléke erősítsen halálodban. Mielőtt végső rendelkezéseit megtette volna a boldogult, gyónt, áldozott, kibékült az Istennel. Tőle vette bátorságát, az egyház szentségeiből, áldásából utolsó vigasztalásait. Aztán felszállott halálos nyoszolyájára; Isten könyörületességének, a megtisztító szenvedéseknek irtózatosszökeje volt az neki. Tudomány, barátság, gyöngéd ápolás, az életnek visszakérő ima, sóhaj, könyű nem használtak itt semmit. Profisciscere anima christiana! Feloszlan, Krisztussal lenni, ez az embernek örök rendeltetése! Te elérted ezt, mi hiszszük. Licet enim peccaverit, sed credit et Deum fideliter adoravit.

Have pia anima!

* * *

Mit mondjak még, tisztelt Közgyűlés!?

Amikor az életnek komolyabb óráiban mint most is, visszazáll lelkünk elköltözöttjeink emlékéhez, méltán kél abban a veszteség érzése és a vigasztalódás vágya. Lengyel Góiza drnak elvesztését élénken fogják fájlalni sokáig övéi, kartársai, a szegények, a szatmári társadalom és Irodalmi Körünk is. A vigasztalódás pedig abban a gondolatban van, hogy az életet nem tartama, hanem felhasználása szerint kell megbecsülni; mert veszedelmes, ha hosszú és rossz, de nincs nála becsesebb, ha bármily rövid is, de hasznosan töltöttük azt. A Lengyel Géiza dr. élete nem volt hosszú, de mert hasznos volt mindazokon a téren, melyeken tevékeny szellemével, mindig buzgósággal, nemes szívvvel működött a boldogult, nagyon becses volt. Megemeli becsét az ő keresztény gondolkodása, amely jóllehet tehetségei, tanultsága és műveltsége fényesebb pályát ígértek neki, sohasem engedte őt kilépni annak a szerénységnek korlátai közül, mely az igazi nagy lelkeket jellemzi. Azért ha az elismerés vallomásaival érenyeiert, a hála koszorújával mint lelkes alelnökünknek munkáiért valóban tartozunk neki, szerénységéért ez a nyilvános elismerés bizonyára a mi legnagyobb tartozásunk volt az ő emlékének, melyet kegyeletesen őrizni nem szünik meg Irodalmi Körünk.

Hirek.

Koronázási évforduló. Harminczöt éve volt vasárnap, hogy dicsőségesen uralkodó királyunknak a magyar nemzet leirhatatlan öröme közt fejére tették szent István koronáját. Ekkor lett elismerve törvényes önállóságunk, ekkor kaptuk vissza elkobzott alkotmányunkat. A sok éven át busongó magyarnak ez volt az első örömnapja, ekkor tünt fel először szemei előtt a jövő reménycsillaga. Az egész ország ünnepli azért ma is június 8 át. Nálunk a székesegyházban az ünnepélyes szent misét Szabó Norbert nagyprépost mondotta, melyen nagyszámu közönség és a tanulóifjúság is jelen volt.

Kitüntetett főpásztor. *Firczak* Gyula munkácsi püspököt szép kitüntetés érte. Ő szentség a pápa római grófnak, pápai trónállónak és házi főpapjának nevezte ki.

Elnöki székfoglaló. Törvényszékünk új elnöke, dr. *Róth* Ferencz tegnapelőit tette le a hivatalos esküt a törvényszék plénuma előtt. *Papolezy* Gyula h. elnök megnyitván a gyűlést, felolvasta a kinevezést tartalmazó miniszteri leiratot, mire a meghívott elnök megjelent a gyűlésteremben és letette a hivatalos esküt. Erre dr. *Papolezy* Gyula üdvözölte őt, mit az új elnök köszönettel fogadott, s megjelölte azon irányelveket, melyek működésében vezérelni fogják.

Plébánosi beiktatás. Vasárnap délelőtt történt nagy ünnepélyességgel *Láng* Ferencz erdői plébános beiktatása. A szent mise előtt *Brázay* János szentszéki ülnök, mezőpetrii plébános intézett beszédet az oltártól az új lelkészhez és a hívekhez, majd átadta neki a jelvényeket. Erre *Láng* Ferencz a szöszékre lépett s tartalmas beszéddel mutatta be magát híveinek. Az ünnepélyes szent misét szintén az új plébános végezte. Csaknem az egész kerület papsága jelen volt. Délben fényes ebéd volt a plébánián, ahol igen sok szellemes felköszöntő hangzott el.

Új pénzügyi titkár. A pénzügyminiszter *Vass* Góza beregszászi pénzügyi segédtitkárt a nagykarolyi pénzügyigazgatósághoz titkárnak nevezte ki.

Gyászhir. *Schneller* Károly helybeli kir. törvényszéki jegyző édes atyja, id. *Schneller* Károly m. kir. honvédszázados Debreczenben hirtelen elhalt. — Bernátfalvi *Bernáth* István, az Ecsedi lap lecsapoló társulat pénztárnoka és vármegyei bizottsági tag életének 59-ik évében Nagy-Károlyban elhunyt. Hült tetemeit Kocsordra szállítva az ottani családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Főpásztori jótékonyág. Ő méltósága a püspök ur a pápa Ő szentsége jubileuma alkalmából a nevetlenfalusi (Ugoesa m.) templomot a saját költségén felépítteti. A költségek 28 ezer koronára vannak előirányozva. Az építkezés már javában folyik s október 1-re be lesz fejezve.

A főjegyzői állás, minthogy a polgármesterválasztás ellen fellebbezés van beadva, a hétfői közgyűlésen nem volt betölthető. A pályázati határidő azonban lejárt, s így a választás eredménye már előre látható. A főjegyzőségre *Körösmezey* Antal közigazgatási tanácsos, a tanácsosi állásra *Tankóczy* Gyula tanácsjegyző, a tanácsjegyzőségre *Váry* Antal I. aljegyző, az I. aljegyzőségre *Ferenczy* Gusztáv közigazg. gyakornok adták be pályázataikat. *Árokháty* Vilmos a főjegyzői állás betöltése folytán megüresedő állások egyikére pályázott.

Pénzügyi kinevezés. A pénzügyminiszter *Szabó* Jenő nagykarolyi lakos jogszigorlót a dézsi pénzügyigazgatósághoz fogalmazó gyakornoknak, a nagykarolyi kir. pénzügyigazgató *Turanecz* Lajos dijnokot kezelési gyakornoknak nevezte ki.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter *Csajkovics* Gyula törvényszéki dijnokot a debreczeni törvényszékhez irnokká nevezte ki.

A halmii mandátum. A halmii választókerületben — mint annak idején említettük, *Fogarassy* Zsigmond csepei nagybirtokos lett 72 szótöbbséggel országgyűlési képviselőnek választva *Szentpály* Jenő ellenében. A mandátumot azonban *Lipták* László és társai kérvénnyel támadták meg, mire a kir. kuria elrendelte a bizonyítási eljárást. *Kiss* Endre dr., debreczeni kir. ítélőtáblai bíró 3 hónapon át több mint 500 tanut hallgatott ki. A betérjesztett iratok alapján a kuria e hó 9-re tüzte ki

a tárgyalást. Ez azonban feleslegessé vált, mert a kérvényezők három nappal előbb visszavonták a petítiót, így a kuria a további eljárást beszüntette s erről a képviselőházat értesítette. Így *Fogarassy* Zsigmond néhány nap múlva igazolt képviselő lesz.

Tudori szigorlatok. *Bakkay* Kálmán mezőpetrii segédlelkész 10 hónapos Petriben tartózkodása alatt két utolsó szigorlatát tette le szép sikerrel a theologiai tudományokból a budapesti m. kir. tudományegyetemen. Az elsőt a múlt év szeptember havában, a másikat most júniusban. Tudori értekezésül ezt az érdekes téelt jelölték neki: Állithat-e fel az államhatalom házassági akadályokat?

Az érettségi vizsgálatok hétfőn kezdődtek meg a kir. kath. főgymnasiumban. 44 növendék jelentkezett. A tankerületi főigazgató akadályozva lévén a megjelenésben, helyettese *Schnábel* Róbert dr. elnököl. A vizsgálatok pénteken érnek véget. Az ev. ref. főgymnasiumban holnap kezdődik az érettség.

A másik csapás. Még két hete sines, hogy eltemették a szép reményekre jogosított fiut, ki jeles osztály bizonyítványval épen az érettség előtt állott, ime a második áldozatot is kiszólitotta az Isten a családból. Gyermekei kedességében mindenkinek gyönyörűsége, a kis *Hedvig* költözött el az anygálok közzé *Kiss* Róbert ügyvéd családi köréből. Ki tudná leírni a fájdalmat, azt minden szülőnek csak elképzelni lehet. Szálljon az ég vigasza a mélyen sujtott szivekre. A családi gyászjelentés köv. szól: Bátorkeszi *Kiss* Róbert és neje szül. buji *Báthory* *Málvín* mint szülők, ugyszintén gyermekeik: *Endre*, *Piroska* és *Gizella*, buji *Báthory* *Endre*, buji *Báthory* *Zsigmond* és neje szül. *Csapó* *Juliska* az összes rokonság nevében is mélyen szomorodott szívvvel jelentik feledhetlen kedves kis leánykájok, testvérök, illetőleg hugoknak, *bátorkeszi* *Kiss* *Hedvignek*, élete második évében e hó 8-án déli 12¹/₂ órakor történt gyászos elhunytát. A kedves kis anygal földi részei e hó 10-én délután 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartásai szerint a Vörösmarty-utca 27. számú gyászháztól a hidontuli sírkertben örök nyugalomra helyezni. Szatmár, 1902. június 8. Az örök viláosság fényeskodják neki!

Nagy katasztrófa. Máramaros megyében a taraczközi járásban Német-Mokra és Orosz Mokra községek között egy tölgyerdővel borított sziklahegynek mintegy 40 holdnyi része leszakadt. Az alárohanó óriási föld és sziklatömeg a hegy lábánál folyó Mokránka medrét teljesen betömté és a víz folyását megakadályozta. A folyó vize megdagadt s a nagy földtömeg óriási erővel nyomta mindaddig, míg teljesen alámosta és alapját sárrá olvasztotta. A hegy erre megindult és szétmállva előntötte a két Mokra községet. Mikor az erdős, sziklás hegység leomlott, oly erős volt a levegőnyomás, hogy a legtöbb ház ablakai bezuzódtak. A hatóságok megkezdtek azonnal a mentési munkálatokat, de ez roppant nehezen megy, mert a 40 holdnyi területen leomlott földtömeg összevegyülve a folyó vizével oly laza és hig, hogy a munkások lesüppednek és képtelenek dolgozni. A hegy újabb csuszamlással fenyeget. A két község lakossága mindenét elvesztette. A rémület óriási. A földek, rétek kertek teljesen el vannak pusztítva, a barmok nagy része tönkrement, az emberek koldusbotra jutottak.

A tanképesítő vizsgálatok szóbeli része, mint lapunk múlt számában említettük, a múlt szerdán ért véget a kir. kath. tanítóképző intézetben.

A jelentkezett 18 növendék közül 2 az írásbeli vizsgálatokon megbukván, egy évre visszavetett, a szóbelire bocsátott 16 növendék közül 10 nyert oklevelet, névszerint: Baumann Vendel, Csanálosi Endre, Elchlinger János, Heidenhoffer József, Nagy Károly, Orbók János, Reszler Simon, Stokker Balázs, Turóczy Péter és Vörös Ferencz. A szóbelin megbukott hat növendék decemberben tehet vizsgálatot.

Megrovandó részvéllenség. Színházunk volt igazgatója Szilágyi Dezső, aki elismerésre méltó tapintattal és művészi érzékkel vezette a téli színházi szezon, a múlt héten két estélyt tervezett Réthy Laura országos nevű énekesnő, Fényes Mártha, Szilágyiné és Csókáné művésznők közreműködésével. Anynyit mondhatunk, hogy Szatmárnak jobb erőkre aligha van joga aspirálni. És mi történt?... Az első est defeczittel zárult, a másodikat nem is lehetett megtartani. A multak után ez is intő példa minden jóra való szintársulatnak, hogy milyen kilátásokkal vonulhat be Szatmar falai közzé.

Vásáráthelyezés. Szent István napja az idén épen szerdára esik, amely nálunk Szatmáron vásári nap. Tankóczy Gyula h. főkapitány ennek következtében, nehogy a vásári zaj a kegyeletes nemzeti ünnepet megzavarja, a heti vásárt 19-re, keddre helyezte át. Például szolgálhat ez a vidéknek, hol tudvalevőleg a legnagyobb ünnepeket is semmi figyelembe nem veszik.

Dalegyesületünk a szokott napokon mindig összejövetelt tart, hogy a lemergi utra és a jövő hó elején tartandó dalestélyre minél hamarabb és minél jobban elkészülhessen. Most vasárnap — június 15. — kirándulást rendez a hegyre.

Vasuti orvosok. Dr. Lengyel Géza elhalálása folytán megüresedett orvosi állásra, a fővonatra dr. Erdélyi Károly helyezettett át, a nagybányai vonatra dr. Göbl Alajos, a fegyárműveletra pedig dr. Egry Károly neveztetett ki. Lengyel Géza dr. azonkívül a Jézustársasági rendnek, a szemináriumnak s a zárdának is orvosa volt, e helyekre a szeminárium kivételével, melyet dr. Erdélyi Károly nyert el, orvosul dr. Göbl Alajos választatott meg.

A tornaversenyt vasárnap délután tartotta meg a Kossuth-kertben a kir. kath. főgymn. ifjusága igen szép számú érdeklődő közönség jelenlétében, mely az ifjuság ügyes produktív alkalmával nem egyszer adott tetszésének és elismerésének kifejezést. A Hymnus elénekzése után megkezdődtek az egyes gyakorlatok, s teljes három órán át folyton érdeklődésben tartották a közönséget. A győztes ifjak közt jutalmakat osztottak ki.

Diák mulatság. Az ev. ref. főgymn. ifjuságának táncmulatsága szombaton este pompásul sikerült a Kossuth-kerti kioszkban. Fényes társaság jelent meg, mely gyönyörrel szemlélte az ifjak ügyesen rendezett és derült jókedvvel lezajlott programját. A tiszta jóvedelem mintegy 500 korona.

A nagy porról és rekkenő hőségről ismeretes városunk. A nyári meleg napokban majd meg fullad az ember a burkolatlan utcáknak a szekerek által felvert porától. Ez indította Tankóczy Gyula h. főkapitányt arra, hogy az egyik legfárgalmasabb utcára vonatkozólag czélszerű javaslatot terjesszen a tanács elé. A Perényi-utca, mely a lázári sorompó felé vezet, csak a közepén, két harmadrésében van kiköveztve. Azt ajánlja tehát a h. főkapitány, hogy a közvetlen két oldal fásítottassék be és zárassék el a forgalomtól. Hát ez igen egészsé-

ges cselekedet volna, mert míg egyrészt nem kellene a rengeteg port nyelni a járó kelő közönségnek, másrészt a fák a hőség ellen is oltalmat adnának.

Értesítő. Vettük a helybeli róm. kath. fiu-népiszkola értesítőjét, melyet Jankovics János igazgató állított össze a tanító-testület közreműködésével. Az értesítő bő részletekben számol be az elmúlt iskolai év történetével; közli osztályonként a bevégzett tananyagot, a tanító-testület névsorát s végül a növendékek érdemsorozatát. Jótékony-ságot gyakoroltak az iskolával szemben mélt. Meszlényi Gyula megyés püspök ur, ki 240 koronát adott a szegény tanulók felruházására, továbbá 40 drb. aranyat, könyveket és képeket jutalmazásra. Az adakozók között vannak még dr. Lessenyey Ferencz egyházmegyei tanfelügyelő, Kádár Ambrus prépost-kanonok, Tóth József volt h. plebános, az ezredévi asztaltársaság, a sz. Antal-persely, s több szülő. Tankönyvekre 80 kor. 30 fillért adott az iskola pénztár. 12 növendék helyett fizette a 30 filléres hozzájárulást a tanítói nyugdíj-alaphoz. 147 növ. teljesen, 10 részben mentetett fel a tandíj-fizetés alól. Beiratott összesen 289 növendék. Év végén maradt 261. Róm. kath. 221, gör. kath. 39, ev. ref. 1. Magyar 249, német 3, román 9. Helybeli 240, vidéki 21. Felléphet 195, javít 44, ismételt 22 növendék. Jeles tanulók voltak az I. osztályban: Bodnár György, Dittler Ferencz, Dukász Albert, Fodor Gyula, Jankovics János, Teodor Gyula; a II. osztályból: Erdős Jenő, Tatz Kálmán, a IV. osztályban Lengyel Géza. Mindent összefoglalva, az Értesítő hű tükre az iskola bel életének s elmondhatjuk, hogy ez iskolába a szülők megnyugvással küldhetik gyermekeiket, mert ott avatott kezek gondoskodnak a gyermekek neveléséről és tanításáról.

Jegyzői gyűlés. A vármegyei jegyzői egyesület népes gyűlést tartott a mult szerdán a Károlyi-házban, melyen Nagy László alispán is megjelent. Legérdekesebb és lepraktikusabb pontja volt az elnök azon előérjesztése, mely a jegyzői kar tulterhelt helyzetén oly módon kíván segíteni, hogy az állami adók beszedése vételessék le a jegyzők vállairól. Kérni fogják az országgyűlési képviselőket a jegyzői kar érdekeinek támogatására, hogy a javadalmazás legalább évi 1200 koronában állapítottassék meg. Ezután megválasztották a tisztkart, mely Néma Lajos kivételével a régi maradt. Néma helyére egyesületi jegyzőnek Szabó Dezső választatott meg.

Tanügyi értesítés. Akik a szatmári kir. kath. tanítóképző internatusában megüresedett alapítványi helyekre magukat ingyenes növendékeknek óhajlják felvételni, azok a püspök ur Ó Máltóságához intézett és keresztlevéllel és iskolai, szegénységi és orvosi bizonyítvánnyal felszerelt kérvényeiket f. év július 2-ig bezárólag a tanítóképző intézet igazgatóságához terjesszék be. A később érkező folyamodványok figyelembe nem vehetők. Minthogy a jövő iskolai évben az I. osztályba csupán 16 növendék fog felvételni, azért saját érdekében helyesen fognak cselekedni a gimnázium, reáliskola vagy polgári iskola IV. osztályát jó sikerrel végzett tanulók, ha a tanítóképző intézetbe való belépésük szándékáról már július hó első napjaiban, levélben értesítik az igazgatóságot. Első sorban természetesen kath. vallású növendékek fognak felvételni. A beiratások azonban csak szeptember első napjaiban lesznek. A kir. kath. tanítóképző igazgatósága.

Borzasztó tűzvész dühöngött Iza-Szacsat máramarosmegyei községben szombaton délután. 14 lakóház, 29 melléképület és 22 nagy kazal széna esett a lángok martalékául. Mentésre a nagy szárazság és vízhiány miatt nem is lehetett gondolni. Tűzoltóság

nines az oláh községben. Egyetlen épület sem volt biztosítva. A vármegye hatósága rögtöni segélyre 400 koronát utalványozott ki a vármegyei szegény-alapból. A kár sok ezer koronára rug.

Rajzkiállítás rendez a kir. kath. főgymn. rajztermében Ocsvár Rezső rajztanár. A kiállítás folyó hó 15—17-ig tekinthető meg d. u. 2—5 óráig. Kérjük az érdekelte szülőket és műpártolókat, hogy a kiállítást minél számosságban látogassák.

Praktikus intézkedést léptetett életbe Tankóczy Gyula h. főkapitány a sertésvész megakadályozása végett. A megbetegedett sertéseket a város ki-ajátítja, az érték 70%-át kifizeti a tulajdonosnak, a használhatatlan anyagot elásatja, a többit értékesíti. Ez az eljárás míg egyrészt a sertésvész terjedését gátolja, másrészt a tulajdonosokra is előnyös, mert káruk megbetegedés esetén alig számbavehető.

Korcsmai verekedés. Tur-Terebesen vig társaság gyűlt össze a község egyik korcsmájában vasárnap délután. Az idő előhaladtával folyton emelkedettebb lett a hangulat, estefelé pedig már áldozatokat követelt a szertelen dorbézolás. A felbőszült kompániának egy tagját megölték, kettőt súlyosan megsebesítettek, kik közül az egyiknek életben maradásához alig lehet remény. A törvénytöréséki bonczolást tegnap ejtette meg a halmi kir. járásbírósg. A tettesek le vannak tartoztatva, a vizsgálat folyik.

Tűz volt hétfőn este városunkban. Göbl Ferencznek nagy költséggel felépített szép új gőzmalma gyuladt ki belülről. Az épület nem égett le, a kár is jelentéktelen. Meg van állapítva, hogy a tűz gyújtogatásból keletkezett. Valószínűleg a konkurrenciának akarták utját vágni. A vizsgálat folyik.

Öngyilkosság. Egy 68 éves öreg ember, Korcsmáros József a németi ref. temető sírásója amiatt való bánatában, hogy ezen állását elvesztette, és másrészt nem volt beleegyezve a fia által kötendő házasságba, felakasztotta magát. Számos tagból álló családja siratja.

A gyilkos halála. Uj Borbála, ki a halálraítelt Francz Pálnak büntársa volt és életfogytig tartó fegyházbüntetést kapott, e hó 4-én a mária-nostrai fegyházban meghalt.

Adóreform. A pénzügyminiszter az adótörvényt reformálni akarja. Felszólította e czélból a pénzügyigazgatóságokat, hogy mondjanak véleményt. Ez igazán szép dolog volna, ha egyszer már olyan irányba terelődnek a reformálás, hogy könnyítve lenne az adózó polgárokon, mert eddig minden újabb reform újabb adóemeléssel járt.

Értesítés. Értesítjük a t. közönséget, hogy az eddig közlekedő villamos meneteken kívül a fürdőző közönség kényelmére a fürdőidény egész tartamára még a következő meneteket vezettük be: I. Szatmár-Gőzfürész felől Sz. Népkert M. á. v. állomás felé indul délelőtt 11 órakor, Szatmár-Népkert-hez érkezik 11 óra 30 perczkor. II. Szatmár-Népkert (M. á. v. állomás) felől Sz. Gőzfürész felé. Szatmár-Népkerttől indul 11 óra 31 perczkor. Szatmár-Gőzfürészhez érkezik délelőtt 12 órakor. Az üzletkezelőség.

Biztos megélhetés. Jutalék, sőt fix fizetés mellett is felvételnek usztességes élelmes urak, esetleg hölgyek is, a kik havonként 200—400 koronát kereshetnek becsületes uton. Ezen üzletág mint mellékkereset is gyakorolható. Vidékieknek pontosan válszolunk. Czím a kiadóhivatalban.

A „Honvéd“-Sörcearnok kerthelyiségében

állandóan hetenkint kétszer

KATONA-ZENE-HANGVERSENY

minden vasárnap
és
csütörtökön este

Kedvezőtlen idő esetén a hangverseny a következő napon lesz megtartva.

☛ Belépti-díj nincs. ☛

Eladó

nagyobb mennyiségben, jutányos árban állványfa, állványpalló, gipsz, használt villamos vezeték, majolika fedél cserép, sárga és fehér kőpor homlokzat vakoláshoz.

Bővebbet az építési irodában.
Ref. főgymnasium, Szatmár.

Gépészlakatos

állást keres malomba, szeszgyárba, vagy uradalomba, gépjavitást és eséplést is elfogad.

Nyárádi Lajos gépész.
Battyányi utca 34. szám alatt.

Új bádogos üzlet!

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy Hám János utcán Gáspár és Akkerman ezég alatt fennállott bádogos üzlettől külön váltam és saját nevemen Hunyady-utca 2. szám alatt egy gazdagon felszerelt bádogos üzletet nyitottam, hol is elvállalok mindennemű bádogos munkálatokat és javításokat, u. m: épület munkák, konyha berendezések, csaiornázások készítését vidéken ugy, mint helyben.

Szives pártfogást kér
Tisztelettel

Akkerman Mihály
bádogos-mester.

Tüzifa-eladás.

2 éves vágásu
első rendű
hasáb bükk és gyertyán

vegyesen, köbméterje
6 korona

1 kis kocsi (10 köbméter) vételnél 57
korona 50 fillér,

1 nagy kocsi (20 köbméter) vételnél
115 korona.

házhoz szállítva.

Legkevesebb 2 köbméter szállítható.

Megrendelhető a **Szatmár-erdői h. é. vasut üzletkezelőségénél, Szatmár, Deáktér 24 sz. (Takarék-pénztári épület).**

LAPUNK KIADÓHIVATALA UTJÁN MEGRENDELHETŐ
CSEKELY HAVI RÉSZLETFIZETÉS MELLETT.

Franklin társulat kiadása.

Magyar remekírók

A magyar irodalom főbb művei.

A magyar nemzeti irodalom kincsesházát képezi a Magyar Remekírók 55 kötete, melyben benn van az összes magyar klasszikusok minden maradandó alkotása. — A magyar klasszikusoknak ez első és egyetlen egyöntetű összkiadásának ára 55 kötetben, diszes vászonkötésben **220** korona.

Csakis a Franklin-féle **MAGYAR REMEKÍRÓK** gyűjteményében található a magyar klasszikusok összességét, mivel Arany János, Arany László, Bajza József, Czuczor Gergely, Garai János, Kemény Zsigmond, Szigligeti Ede, Tompa Mihály, Vöössmarty Mihály, Vajda János műveinek kiadási joga a Franklin Társulat kizárólagos tulajdonát képezi és azokat más kiadó ki nem nyomathatja.

MINDEN REMEKÍRŐ MUNKÁIT EGY KIVÁLÓ MAGYAR ÍRÓ LÁTJA EL BEVEZETŐ MÉLTATÁSSAL ÉS ÉLETRAJZZAL.

RENDELŐ-LAP.

A Heti Szemle kiadóhivatala utján ezennel megrendelem a **Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárs.-tól Budapest, VIII., Üllői-ut 18.**

a) A „Magyar Remekírókat” 55 kötetben 220 kor.-ért, fizetendő sorozatonként 20 kor. utánvétellel.
b) A „Magyar Remekírókat” és Shakspeare műveit 240 koronáért, fizetendő sorozatonként 20 kor. utánvétellel. c) A „Magyar Remekírókat” és Shakspeare műveit 240 koronáért, fizetendő 4 koronás havi részletekben. d) A „Magyar Remekírókat” Shakspeare nélkül 220 koronáért, fizetendő 3 koronás havi részletekben.

A gyűjtemény első sorozata megjelent, félévönként jelenik meg egy-egy 5 kötetes sorozat.

A részletek az első szállítástól kezdődőleg minden hó 1-én *Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytárság pénztáránál* Budapesten fizetendő mindaddig, míg a mű teljes vételára kiegyenlítő nincs. A részletek be nem tartása esetén a folytatógatos kötetek a részletek pótlásáig visszatartatnak; a lejárt s le nem fizetett részleteket a Társaságnak jogában áll, a pórtóköltés hoztárszámítása mellett, postai megbízással beszélni. A részletek elmulasztása esetében a részletfizetési kedvezmény megszűnik és az egész mű vételára esedékessé válik. A vételár első részlete az első szállításkor utánvetetik.

Lakhely és kelet: .....

Név és állás: .....

Olvasható aláírást kérünk.

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMŰEK ÜZLETÉBŐL
Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Helybeli
megrendelések
hazaszállítva.

Telefon 85.
Helyi 1 kor. értékű vásárlás már helybe szállítva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utánvétellel értendők.

5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltetik.

Friss husok.		frt/kr		frt/kr		frt/kr	
1 ko. I. Marha hus	52	1 ko. debreczeni páros	80	1 ko. Sonka csont nélkül	1	10	
„ „ Sertés „	52	52 Lengyel kolbász	76	„ „ „ kifőve	2	—	
„ „ Borju „	56	„ „ „ Sonka kolbász	80	„ „ Császár hus bőrrel	80	—	
„ „ Bárány „	—	„ „ „ krakói	80	„ „ Karaj bőr nélkül	80	—	
„ „ Juh „	—	„ „ „ Krinolin	80	„ „ Lapoczka és oldal	64	—	
„ „ Friss háj olvasztani	56	60 Parizer	80	1 ko. Pácizolt nyelv	1	—	
„ „ „ szalona	52	56 Máj sajt	80	1 drb. Sertés nyelv	20	—	
„ „ „ bérnélkü	56	„ „ „ Disznófej sajt	64	1 ko. Tepertő	60	—	
„ „ Friss kolbász bors.	100	pár Virsli tormás	4				
„ „ fok. czitr.	60	100 pár frankfurti	8	Szalonák.			
„ „ Friss zsir	68	100 drb. Salvaládé	4	100 ko. Fehér szalona	56	—	
Kolbász áruk.				1 ko. Paprikás stráf	72	—	
1 ko. Szalámi	180	Füstölt áruk.		„ „ Kolozsvári szelet	80	—	
„ „ füst. magyar kolb.	80	1 ko. Sonka pácizolt	1	„ „ Füstölt szalona	64	—	

Tisztelettel

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(Chicagói aratógépgyár.)

GRAND PRIX.

PARIS 1900-ban.

Kéveket aratógép,
Fűkaszálógép,
Köszörűkészülék

„Daisy” marokrakó aratógép,
Szénagyűjtő gereblye és
Kéveketőfonal

gyártmányai

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta és nem kérdezte!

Olecsó tartalékrészek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

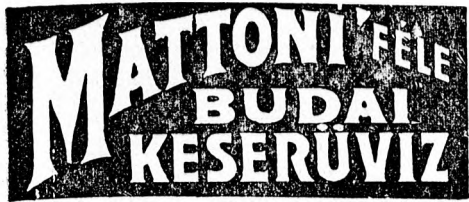
WILIAM J. STILLMAN
igazgató.

Évi termelés: **362000** gép.

BUDAPEST,
V. kerület, Váci-ut 30. szám.

Képviselőnk: **Rooz Testvérek Szatmárott.**

Nyílttér.*)

legjobb hajtószer.

Kapható:

minden gyógyszerárban és fűszerkereskedésben.

*) E rovat alatt közölteért nem felelős a Szerk

A „HONVÉD“-hez

ezimzett söresarnokban a legjobb Kőbányai udvari ser poharaként **10 kr.** és egy nagyon jó minőségű

márcziusi ser

poharaként **6 kr.** egy korsó **10 kr.** jó és olesó villás reggeli kapható.

A néhai *Keszler* Ferencz hagyatékához tartozó csillaghegyi szőlő és dinnyés kert lanka 1902. június 13-án d. e. 9 órakor fognak a szatmárnémeti kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság árverelő helyiségében elárvereztetni. A szőlő kikiáltási ára 1542 korona, a lankáé 327 kor.

Az apahegyi két szőlő 1902. június 18-án d. e. 10 órakor az apahegyi bíró lakásán fog elárvereztetni. Az egyik szőlő kikiáltási ára 6081 korona, a másiké 300 korona. A bánatpénz 10 %.

Értesítés.

A szatmáregyházmegyei alapítványi pénztárból a jövőben adandó 2000 koronás és ezen összeget meghaladó kölcsönök kamata

6 % -ra

lett leszállítva.

A gondnokság.

SCHOTTOLA ERNŐ,

BUDAPEST

a ruggyanta (gummi) gyártás magyarországi megalapítója
műszaki központi üzlet VI., Andrassy-ut 2.
(Fonciére-palota.)

Legjobb minőségben, gyári áron szállit: **Összes mérleg gyártmányok** (külön kiadású árjegyzék ingyen és bérmentve), a **gőzcséplőgépekhez** szükséges anyagokat és eszközöket, **csapágyfém, kenőszelenczék,** olajhoz és sűrű tolotte zsírhoz, **gép-hajtó-szíjak, vízmentes mozdony- és cséplőgép-ponyvrák kazal, repce és kocsitakarók, asbest és gummi anyagok, szelepek, vízmutatók, fessmérők, dobsinek, kenőanyagok, zsiradék, gabna-zsákok.** „Első segély” **köt-szerszekerények,** mely kötszerszekerények a miniszteri rendeletnek megfelelően minden ipartelepen, gyárüzemnél, malomban, stb. beszerzendők.

✂ Árjegyzék és ismertetések ingyen és bérmentve! ✂

☞ Szöllőmetsző ollók nagy választéka! ☞

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vörös kereszt“-hez.

Kitüntetve

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüsszel, Bologne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Walteggasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciu-
mok, cingulusok nagy választékban. Vala-
mennyi készítmény a legjobb anyagból
tartós és diszes kivitelben **szövetek méter**
számra is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után olesón szállittatnak.

○○○○ Árjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve. ○○○○

!Csépléshez!

A magyar általános köszénbánya r.-t.
B u d a p e s t.

Ajánlja:

Tatai Királdi Sajó-Szent-Péteri Doroghi Tokodi Ebszönyi Mészpor trágázáshoz

jó minőségű szenett
rendkívül jutányos
áron.

!! Tatai tojás szén (brikett) !!
!! Ebszönyi mész !!

A tatai tojás szén (brikett) minőségben vetekedik a porosz szénnel és sokkal olcsóbb!

Gazdáink figyelmébe! A külföldi porosz szenet teljes mértékben pótolja a tatai tojás szén (brikett). Utalunk a vonatkozó hirdetésre.

Rendeléseket közvetít és felvilágosítást ad:
Krassó Miksa Szatmár.

Kerékpár,
alig használt, jutányos
árban eladó.

Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Ingyen és bérmentve

kap mindenki egy kézi könyvet,
miáltal mindenki azon helyzetbe jön,
hogy hideg uton

Essenciámmal,
a legjobb és kis mennyiségben is
liqueur és rumot magának előálíthat.

Watterich A.

Budapest VII. Dohány-utca 5.
Alapított 1869. Alapított 1869.
Jutalmazva 8 éremmel és hitelt érd
okmányokkal.

!! Kitünő !!

**Szamárhurut, köhögés,
rekedtség, elnyálkásodás**
stb. ellen legjobb és **minden ver-**
senyt kizár a Tamásy-féle

növény-czukorka,

mely kapható: nálam, mint készi-
tőnél, továbbá Unger Ulmann és
Bossin József urak gyógyszer-tára-
ban, Mertz István, Lóvinger József,
Szücs József, Roóz Mihály, Molnár
Mihály és Kálmán Mór (Németi)
urak fűszerüzletében.

1 doboz ára 20 kr.

és szájviz.

Fogorvosi műtermemet

(Hám-János-utca 1. sz. a színház
melletti) újra rendezve, készíték: egyes
fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és
arany foglalványon.

!!! Kivánatra szájpád nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és ce-
ment tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legujabban feltalált
szerekkel teljesen fájdalom nélkül.
Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi **Bakcsy Domokos,**
orvos-fogorvos.

és szájviz.

PÁSKUJ IMRE

Szepességi gyepen fehéritett
len-vásznak, damaszok asztal- és ágy-
neműk gyári árakban, vala-
mint szepes-iglói pamutvásznak
és sifonok. Erdélyi gyapjuszövetek
férfi öltözetekre, tavaszi,
nyári, őszi és téli női és férfi felöltőkre való kelmék.

HAZAI IPARCSARNOKA
SZATMÁRON.

Saját készítményű fehéreneműm az
ezredéves országos kiállításon jeles
munka, versenyképesség és új iparág
fejlesztésért
milleniumi éremmel kitüntetve.

♀ Női, férfi, leány- és fiú-fehéreneműk gyára. ♂

Nagy raktár a híres pécsi kezlyűkből, női derékfűzőkből (Miederekből),
nemez-kalapokból, sapkák, női muffok és gallérok, divatos nap- és esernyők, nyakken-
dők, gallérok, kezeltők stb.

Székelyföldi és bánáti házi iparezikkék. Szőttes női és férfi mosókel-
mék, minden fajtájú divatos női ruhakelmék, reverendaanyagok
férfi és gyermek posztó-kalapok, kassai harisnyák, kötött keztyűk, budai és
székesfehérvári kétfestő és minden színű divatos erettonok, vollek, zseftek
és battistok; kalotaszegi „varrottasok”, bánáti e-zékely kötények, függő-
nyók, ágy- és asztalterítők, kezdett munkák nagy választékban, szőnyegek, paplanok, pok-
róczok matrácok stb. stb.

Teljes menyasszonyi kelengyék

legszebb kivitelben a legrövidebb idő alatt készítettnek.

Női és férfi ruhák és fehéreneműk varratását vállalom.

Mintákat és árjegyzéket vidékre
bérmentve küldök.

A magy. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

== BUDAPEST, Váci-körút 32. szám. ==

ajánlja a magy. kir. államvasutak gépgyárában készült

4, 6, 8, 10 és 12 lóerejű GÖZCSÉPLŐ-KÉSZLETEIT,
14, 16 és 20 lóerejű COMPOUND LOCOMOBILJAIT, és végre

„Millennium” legujabb szerkezetű fűkaszáló-marokrakó- és kéveköto
aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr.-magyar államvasutársaság resiczai mezőgazdasági gépgyárában készült SACK
rendszerű aczelöntésű, ekefővel ellátott EKÉIT és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

Kizárólagos képviselő: **Márkus J., Debreczen.**

Szatmáron, nyomtatott a „Pázmány-sajtó” könyvnyomdában.

A magyar kir. államvasutak gépgyárá-
nak lokomobil eséplőgépés „MILLENNIUM”
aratógép gyártmányai a párisi nemzetközi
kiállításon a legnagyobb kitértést, a
GRAND PRIX-t nyerték.